

אשכול תקשורת ופוליטיקה	
מושג	רכיבי ההגדרה המרכזיים
תקשורת המונים	<ul style="list-style-type: none"> - פונה אל קהל רחב והטרואני בו-זמנית. - פומבית וגלויה. קשה להגביל את סוג הנמענים או את מספרם. - אין קרבה פיזית בין הקהל לבין מעביר המסר, ובדרך כלל אין גם היכרות אישית ביניהם. - המסר מועבר זמן קצר לאחר האירוע, ולכן הוא אקטואלי. - מועברים מסרים רבים, מהירים, קצרים וקליטיים. - תקשורת המונים מתקיימת באמצעות כלי תקשורת שונים: עיתונות כתובה, רדיו, טלוויזיה, אתרי אינטרנט ורשתות חברתיות.
מקורות המידע של התקשורת	<ul style="list-style-type: none"> - ממסדי: דוברות ויחסי ציבור - העברת הודעות מסודרות מהממשלה וגופים אחרים במדינה דרך הודעות כתובות, ראיונות ומסיבות עיתונאים - ממסדי: הדלפות - העברת מידע מצד קובעי מדיניות ועובדי ציבור בערוצים לא רשמיים. הדלפות נועדו לעתים לבדוק את תגובת הציבור למדיניות מסוימת טרם החלטה. - אזרחים או עובדי מדינה: שיתוף בידע ובמידע שנמצא אצל פרטים עם עיתונאים ודרכם לציבור - דיווחים מהשטח: אזרחים וצוותי חדשות המדווחים מתוך אירועים - המגזר הפרטי: הודעות של חברות פרטיות לתקשורת
תפקיד התקשורת: במה למגוון דיעות	<ul style="list-style-type: none"> - כלי התקשורת במדינה דמוקרטית תורמים לפיזור הכוח בחברה, בכך שהם מעניקים אפשרות ביטוי ולגיטימציה לנושאים שונים, לדעות שונות ולקבוצות השונות בחברה. - יש לתקשורת כוח רב לקבוע אלו מהקבוצות בחברה יקבלו במה, ומכאן החשיבות הרבה לריבוי עיתונים, אתרי חדשות ואקטואליה, ערוצי רדיו וטלוויזיה ורשתות חברתיות.
תפקיד התקשורת: דיווח	<ul style="list-style-type: none"> - איסוף והפצת מידע בעל ערך ציבורי על אירועים, אישים ותהליכים בארץ ובעולם. - המידע מאפשר לציבור לצייר תמונה ולגבש עמדה על הנעשה בארץ ובעולם.
תפקיד התקשורת: פרשנות	<ul style="list-style-type: none"> - מתן הסברים על האירועים ויצירת הקשרים בינם לבין אירועים דומים.
תפקיד התקשורת: פיקוח וביקורת על השלטון	<ul style="list-style-type: none"> - התקשורת משמשת במה לביקורת על בעלי תפקידים, ומכונה גם "כלב השמירה של הדמוקרטיה". - בכך היא מהווה גוף ביקורת בלתי פורמלי על פוליטיקאים, אישים בעלי עוצמה ורשויות השלטון.
תפקיד התקשורת: תיווך בין הפוליטיקאים לציבור	<ul style="list-style-type: none"> - הפוליטיקאים מנצלים את התקשורת כמקור מידע, ככלי להעברת המסרים שלהם ולחשיפה ציבורית. - פוליטיקאים לומדים מכלי התקשורת על דעת הקהל ועל מהלכים של יריבים.
תפקיד התקשורת: תעמולת בחירות	<ul style="list-style-type: none"> - העברת דעות ועמדות של המפלגות אל הציבור דרך אמצעי התקשורת - בתקופת בחירות - בניסיון לשכנע את ציבור המצביעים לבחור במפלגה

הצעה למחון מושגים לאשכולות (טייטה)

<p>- התעמולה מוסדרת בחוק הבחירות (דרכי תעמולה) תשי"ט 1959</p>	
<p>סוציאליזציה, בידור</p>	<p>(תפקידים נוספים של התקשורת)</p>
<p>התקשורת לא רק משקפת מציאות אלא מעצבת אותה, ולעיתים אף מעוותת אותה לצרכיה - בהתאם לעמדות הכותב או העורך. לבחירת הנושא, זווית ההסבר או הצילום יש השפעה על הבניית המציאות. התקשורת מעבירה תמונת מציאות שאינה בהכרח מהימנה, ועלולה להביא לגיבוש תפיסת עולם מוטעית אצל צרכניה, ולהשפיע על התנהלותו של הציבור וגם על אופן ההצבעה בבחירות.</p>	<p>כוחה של התקשורת: הבניית מציאות</p>
<p>אמצעי התקשורת קובעים איזה מידע מגיע לציבור ולעיתים גם את אופיו. בכך התקשורת בעצם מכוונת את הציבור על מה לחשוב, מעצבת את דעת הקהל וגם משפיעה על מקבלי ההחלטות. התקשורת קובעת, במידה מסוימת, מה יהיו הנושאים במערכות הבחירות (למשל, סדר יום חברתי או ביטחוני), ועשויה להשפיע בכך על תוצאות הבחירות, על חילופי שלטון ועל הרכב הממשלה.</p>	<p>כוחה של התקשורת: קביעת סדר יום</p>
<p>מימוש של חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת באמצעות עיתונות כתובה ואלקטרונית. מימוש זכות זו משמעו תקשורת עצמאית, שאינה תלויה בשלטון או בגורמים אחרים אשר עלולים למנוע ממנה פרסום מידע לציבור.</p>	<p>חופש העיתונות</p>
<p>זכותו של הציבור לקבל את המידע שכלי התקשורת מפרסמים מבלי שרשויות השלטון ימנעו זאת. זכותו של כל פרט להיות חשוף למידע שיאפשר לו לגבש לעצמו עמדה בכל עניין. זכות הציבור לדעת מתייחסת למידע על המתרחש בארץ ובעולם בתחומי החיים השונים, מידע אקדמי, תרבותי, מדיני וכלכלי שהוא מעניינו של הפרט.</p>	<p>זכות הציבור לדעת</p>
<p>זכותו של הפרט לדרוש מידע ולקבל מידע מרשויות השלטון, על מנת שיוכל לגבש את עמדותיו, כולל נושאים הקשורים להתנהלות המדינה ופעולות השלטון. בין היתר מאפשר המידע לציבור לבקר את השלטון ולפקח עליו, להביע תמיכה במעשיו או להתנגד להם. על המדינה חלה חובה לספק מידע המצוי ברשותה.</p>	<p>חופש המידע</p>
<p>- זרימת מידע חופשי ללא צנזורה וללא שליטה ממסדית על אמצעי התקשורת - מהווה תנאי לכך שהתקשורת תוכל למלא את תפקידה בפקוח וביקורת השלטון ובשמירה על זכויות האדם והאזרח - בישראל קיימים כמה אמצעים להבטחת אי תלותה של התקשורת: חוקים המתייחסים לתפקידי התקשורת ולגבולות הצנזורה, פסקי בג"צ המורים על הדרך לאזן במקרי ספק ותקנת החיסיון העיתונאי.</p>	<p>עקרון אי התלות של התקשורת</p>
<p>- גישה לפיה תפקיד העיתונאי הוא לסקר את האירועים וליידע את הציבור אודות הנעשה - באופן אובייקטיבי עד כמה שניתן וללא הבעת דיעה (- בלתי אפשרי להשגה מלאה)</p>	<p>תקשורת מדווחת</p>
<p>- גישה לפיה תפקיד העיתונאי הוא לנסות ולהשפיע על הנעשה במדינה בהתאם להשקפת עולמו</p>	<p>תקשורת מעורבת</p>

הצעה למחון מושגים לאשכולות (טיטה)

<p>- באמצעות דיווח על המאורעות באופן המשקף את עמדותיו ונטייתיו וגיוס תמיכה להן</p>	
<p>- איסור מטעם השלטונות לפרסם דברים - מוטל על כלי התקשורת בהתאם לחוקים שונים - צנזורה מרצון: כאשר כלי התקשורת מקבלים מידע ונמנעים מפרסומו בשל פגיעה אפשרית בביטחון המדינה, במורל הלאומי או באינטרסים ציבוריים אחרים. - צנזורה חיצונית: הצנזור מטעם המדינה יכול לפסול פרסום ידיעות שונות עוד טרם הופצו לציבור</p>	<p>צנזורה</p>
<p>- תקשורת המבטאת את עמדת השלטון - מביעה תמיכה במדיניותו ובפעולותיו - נמנעת מהעברת ביקורת, מפרסום תחקירים ומהפניית שאלות נוקבות</p>	<p>תקשורת מגויסת</p>
<p>- כלי תקשורת שהבעלות והשליטה עליו נמצאות (ברובן או במלואן) בידי המדינה - קיימים מנגנוני הפרדה בין הדרג הפוליטי לעיתונאים, אולם ההפרדה אינה מוחלטת</p>	<p>בעלות ציבורית על אמצעי תקשורת</p>
<p>- כלי תקשורת שהבעלות והשליטה עליו נמצאות (ברובן או במלואן) בידיים פרטיות ולא בידי המדינה - אין הפרדה בין הבעלים של כלי התקשורת לבין העיתונאים</p>	<p>בעלות פרטית על אמצעי תקשורת</p>
<p>- שליטה של תאגיד (חברה) או בעל הון על מספר כלי תקשורת שונים. - עלולה להביא לצמצום מגוון הדעות, להטיית הדיווחים המובאים בפני הציבור ולהחלשת הביקורת על אמצעי התקשורת. - עלולה לטשטש את ההפרדה בין הון לשלטון.</p>	<p>בעלות צולבת</p>
<p>- חוק מימי המנדט הבריטי לפיו אדם או ארגון המבקשים להקים ולהוציא לאור עיתון זקוקים לאישור השלטונות. - החוק העניק לשר הפנים את הזכות להפסיק פעילותו של עיתון או לאסור את הפצתו. - בוטל בשנת 2017.</p>	<p>פקודת העיתונות</p>
<p>- החוק אוסר על התקשורת לפרסם שמו של חשוד בטרם חלפו 48 שעות מפתיחת חקירה נגדו, כדי לאפשר לחשוד לבקש מבית המשפט לאסור את פרסום שמו. - בית המשפט רשאי להוציא צו איסור פרסום על שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום או על פרטי חקירה, אם הפרסום עלול לגרום לנזק חמור לחשוד או לחקירה.</p>	<p>צו איסור פרסום</p>
<p>- אוסר על כלי התקשורת לאפשר למתמודדים לנצל את השידור הציבורי, שאינו מיועד לתעמולה, כדי לעשות פרסום לעצמם או למפלגתם בשלושת השבועות האחרונים לפני בחירות. - החוק לא מתייחס לפרסום באמצעי הטכנולוגיה החדשים, דוגמת הרשתות החברתיות, אך בשנים האחרונות מחיל בית המשפט מגבלות גם על השימוש באמצעים אלו.</p>	<p>חוק הבחירות (דרכי תעמולה)</p>
<p>- כללי התנהגות ופעולה לתקשורת שנקבעים ע"י "מועצת העיתונות", בה חברים נציגי ציבור עצמאיים לצד נציגים של כלי התקשורת. - הכללים נאכפים באופן וולנטרי (התנדבותי) ע"י בית הדין לאתיקה של המועצה שדן בתלונות על חריגות מכללי האתיקה</p>	<p>אתיקה עיתונאית</p>

הצעה למחון מושגים לאשכולות (טיטה)

<p>- במקביל שומרת "מועצת העיתונות" על עצמאותם של כלי התקשורת מול ניסיונות להצר את צעדיהם.</p>	
<p>- חוק הקובע את מטרות השידור הציבורי בישראל ואת דרכי פעולתו. - החוק מעניק עצמאות לתאגיד השידור הציבורי: המנכ"ל מתמנה על ידי מועצת התאגיד ולא על ידי השר, והמועצה נבחרת בידי ועדת איתור (בראשות שופט בדימוס, שנבחר על ידי השר באישור נשיא בית המשפט העליון). - בתנאים מסויימים הממשלה יכולה לפטר את מועצת התאגיד בתנאים מסויימים, והשר הממונה מוסמך להעביר חבר מועצה מתפקידו, אם נוכח שאינו יכול למלא את תפקידו או עקב היעדרות מישיבות המועצה.</p>	<p>חוק השידור הציבורי (התשע"ד 2014)</p>
<p>- נועד לצמצם את השפעות ה"צנזורה של הבעלים" על המידע המתפרסם בכלי התקשורת. - מגביל משנת 2000 את האפשרות לריכוזיות, על ידי צמצום היקף ה"בעלות צולבת". כלומר, מניעת האפשרות שאותו אדם יהיה בעליו של עיתון וגם של תחנת שידור ברדיו או בטלוויזיה, ישלוט על מקורות מידע רבים, ויימנע גיוון.</p>	<p>החוק נגד בעלות צולבת</p>
<p>- כחלק מתהליך הגלובליזציה, גם מידע חדשותי עובר במהירות ממדינה למדינה באמצעות מקורות רבים ומגוונים. - כתוצאה מכך, אי-אפשר לבלום לאורך זמן מידע, והמידע המתפרסם בעולם לא כפוף לחוקי הצנזורה.</p>	<p>תקשורת גלובלית</p>
<p>- עיתונאי רשאי שלא לחשוף את מקורותיו, כדי שהאנשים שיש בידם מידע בעל חשיבות ציבורית, לא יחששו למסור אותו לעיתונאים. - החיסיון העיתונאי אינו מוחלט, ובית המשפט רשאי להסירו בתנאים מסויימים.</p>	<p>חסיון עיתונאי</p>
<p>- גוף בו חברים בהתנדבות כל גופי התקשורת בישראל. - המועצה נאבקת על שמירת ערכי העיתונות החופשית, ובראשם חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת, בכנסת ובדעת הקהל. - במקביל, המועצה קובעת כללי אתיקה ואוכפת אותם על החברים בה.</p>	<p>מועצת העיתונות</p>
<p>- עתירה של עיתון "קול העם" לבג"ץ בשנת 1953 נגד שר הפנים שהורה על סגירת העיתון. - בית המשפט קיבל את העתירה ומנע את סגירת העיתון, תוך שהוא מתבסס על חופש הביטוי. - בפסק הדין נקבע "מבחן הוודאות הקרובה": שר הפנים רשאי לאסור הופעתו של עיתון בשל דבר שפורסם בו - רק אם הפגיעה בביטחון ובשלום הציבור היא קשה, רצינית וחמורה, ורק אם קיימת ודאות קרובה כי הגשמתו של חופש הביטוי תביא לפגיעה זו. - בהיעדר חוקה שימש פסק דין זה כתקדים חשוב וכבסיס לחופש העיתונות.</p>	<p>בג"צ קול העם</p>